

ارزیابی کیفیت پایان‌نامه‌های رشته‌های هنرهای تجسمی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی (۱۳۹۵-۱۳۹۰)^۱

مژگان محمدی کیا

کارشناسی ارشد، دانشکده هنر و معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب
mh2005t@yahoo.com

چکیده

از آنجا که در زمینه روش شناسی هنر پژوهش‌ها اندک است پژوهش حاضر به دنبال بررسی وضعیت روش شناختی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته‌های هنرهای تجسمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز است. برای رسیدن به این هدف، روش تحلیل محتوا انتخاب شد. تمام پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته‌های ارتباط تصویری، نقاشی و عکاسی در فاصله سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ که تعداد ۱۳۴ پایان‌نامه دفاع شده بود و ۱۲۰ مورد از آنها در دسترس بود مورد بررسی قرار گرفت. اطلاعات از طریق فرم اطلاعاتی محقق ساخته انجام گرفت و تجزیه تحلیل اطلاعات بدست آمده از طریق نرم افزار spss انجام شد. تجزیه و تحلیل یافته‌های توصیفی و تحلیلی نشان دادند پایان‌نامه‌ها از نظر ضرورت تحقیق، بیان مسئله، آیین نگارش، تدوین فرضیه‌ها، وضوح سئوالات، عنوان پژوهش، ارتباط نتیجه‌گیری با اهداف پژوهش، اثبات یا رد فرضیات و رویکرد تحقیق از نظر هدف و پژوهش در مرتبه خوب، معیارهای پاسخ به سئوالات مهم، یافته‌ها، چهارچوب نظری، نمونه‌گیری، جامعه هدف، ارتباط نتیجه‌گیری با پیشینه پژوهش، اصطلاحات مهم و محدودیت‌های مطالعه در رده متوسط و بقیه شاخص‌ها در مرتبه ضعیف ارزشیابی شده‌اند. در مجموع اکثر پایان‌نامه‌ها از کیفیت متوسط برخوردارند اما در برخی موارد پایان‌نامه‌ها با ضعف عمده‌ای روبه‌رو هستند؛ از جمله در نوشتن پیشینه و چارچوب نظری که در اکثر پایان‌نامه‌ها این بخش وجود ندارد یا به درستی به آن پرداخته نشده است.

کلید واژه‌ها: روش‌شناسی، روش تحقیق، پایان‌نامه، هنرهای تجسمی، دانشگاه آزاد

۱- مقدمه

تحقیق و پژوهش همواره به عنوان ابزاری نیرومند در ایجاد تغییر و توسعه، مورد توجه بوده به طوری که یکی از مهم‌ترین رسالت‌های دانشگاهی رشته‌های هنر، تولید علم از طریق پژوهش است. پایان‌نامه‌های دانشجویی به عنوان منابع با ارزش تحقیقی در کشور مطرح هستند. سالانه صدها دانشجو در مقاطع مختلف تحصیلی فارغ‌التحصیل می‌شوند و فارغ‌التحصیلی هر کدام از آنان مشروط به دفاع از پایان‌نامه‌های تحقیق و پژوهش در زمینه‌های مربوط است. به عبارت دیگر پایان‌نامه آخرین بخش دوره کارشناسی ارشد است که طی آن دانشجو موظف است در یکی از زمینه‌های رشته تحصیلی خویش به انجام کار تحقیقی بپردازد و نتایج آن را به صورت پایان‌نامه‌ای مطابق با مفاد آیین‌نامه‌های موجود ارائه دهد. مطالعه درباره کیفیت

۱- مستخرج از پایان‌نامه با عنوان: بررسی و ارتقاء کیفی روش شناسی تحقیق در مقالات و پایان‌نامه‌های رشته‌های هنرهای تجسمی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی از سال (۱۳۹۵ تا ۱۳۹۰)

پایان‌نامه‌ها برای سیستم دانشگاهی اهمیت زیادی دارد زیرا می‌تواند به بالا بردن کیفیت پایان‌نامه‌ها کمک کند. با توجه به اهمیتی که ساختار مناسب پایان‌نامه‌های دانشجویی دارد و تأثیری که این روند بر رشد علمی دانشجو می‌گذارد، ضرورت بررسی پایان‌نامه‌های دانشجویی احساس می‌شود. هدف اصلی از این پژوهش بیان توجه به ضرورت تحقیق و فرآیند نظام‌مند آن در پژوهش‌های هنری می‌باشد.

در حالیکه تعداد دانشگاه‌ها و دانشکده‌های هنری رو به افزایش است هر ساله بر شمار دانش‌آموختگان رشته‌های هنری افزوده می‌شود دانشجویان اغلب به هوشیاری و تفکر نقادانه تشویق می‌گردند و مقالات و بخصوص پایان‌نامه‌ها مهمترین خروجی فعالیت‌های پژوهشی در دوره تحصیلات تکمیلی است. از این رو انتظار می‌رود که شالوده پژوهش علمی در آن به طور کامل رعایت شده باشد و رعایت اصول و قواعد تحقیقات علمی مستلزم شناخت درست روشها و به کارگیری صحیح آنهاست. به نظر می‌رسد مشکل اساسی دانشجویان در نوشتن مطالبی در قالب مقالات و پایان‌نامه‌ها، مسئله‌ی چگونه نوشتن است. دانشجویان رشته هنر تا چه میزان مطابق استانداردهای لازم روش تحقیق، مقالات و پایان‌نامه‌های خود را انجام داده‌اند؟ در زمینه روش شناسی پایان‌نامه‌های هنر کار اندکی انجام شده و به این دلیل خلاء وجود دارد. تا موضوعی بررسی نشود نقاط قوت و ضعف آن مشخص نمی‌شود و همچنین به دلیل نبود پژوهش توصیفی در ارتباط با پایان‌نامه‌های رشته‌های هنرهای تجسمی در این تحقیق به ارزشیابی مطلوبیت شاخص‌های ساختاری (چکیده، عنوان، مقدمه، فرضیه، ...) و محتوایی (ارتباط پیشینه با موضوع و مسئله، ارتباط نتیجه‌گیری با سوالات، رد یا قبول فرضیات و ارتباط آن با داده‌ها و ...) روش پژوهش علمی پرداخته شده است. این مطالعه با هدف بررسی شیوه نگارش پایان‌نامه‌های دانشجویان رشته هنرهای تجسمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی طراحی گردیده است و علاوه بر این مطالعه سعی شده به میزان کیفیت این پایان‌نامه‌ها با بهره‌گیری از شیوه ارزشیابی نقادانه نیز پرداخته شود. به همین منظور بعد از یافتن داده‌ها، مصاحبه‌هایی با دانشجویان فعال این دانشگاه طرح‌ریزی شد.

۲- پیشینه داخلی و خارجی پژوهش

در قسمت پیشینه داخلی، مقاله به دو بخش مرتبط با رشته‌های هنری و غیر هنری تقسیم شده است. تحقیقات هنری که بررسی پایان‌نامه‌ها موضوع اصلی آنان بوده انگشت شمار است. اما در رشته‌های غیر هنری تعداد پایان‌نامه‌ها از نظر کمی بیشتر بوده است.

در ارتباط با رشته‌های هنری مقاله و طرح پژوهش‌هایی با عناوین «تبیین و بررسی شاخص‌های روش‌های تحقیق کاربردی در طراحی صنعتی» و «تبیین و بررسی شاخص‌های روش‌های تحقیق در طراحی صنعتی و ارائه الگوهای کاربردی» توسط تیموری (۱۳۹۲) انجام شد. در این راستا و برای انجام این پژوهش، تعداد قابل توجهی پایان‌نامه طراحی صنعتی در مقاطع کارشناسی ارشد و کارشناسی و همچنین تعدادی نیز پایان‌نامه دکتری، کارشناسی ارشد و کارشناسی در رشته پژوهش هنر از بابت تعیین روشهای تحقیق مورد استفاده متناسب با موضوعات طرح شده مورد بررسی و تحقیق قرار گرفتند. نکته جالب توجه در تمامی این پایان‌نامه‌ها، ضعف اتخاذ استراتژی مشخص و انتخاب روش تحقیق مناسب می‌باشد.

در رشته تئاتر نیز تحقیقی با عنوان «ارزیابی پایان‌نامه‌های تئاتر دفاع مقدس دانشکده‌های تئاتر کشور (با تأکید بر ملاک‌های داورى نشریات علمی پژوهش)» توسط مطهری، سرسنگی و مهندس پور (۱۳۹۴) انجام گرفت. در این پژوهش با استفاده از روش داورى مندرج در فرم داورى فصلنامه علمی پژوهشی هنرهای زیبا، به آسیب شناسی فعالیت‌ها و آثار پژوهشی در مراکز آموزش عالی در زمینه پژوهش‌های هنری پرداخته شد و نتیجه این که مشکلات اساسی در پایان‌نامه‌ها شامل تکراری بودن موضوعات و بدیهی بودن آنان و مساله مدلل نبودن پایان‌نامه‌های مرتبط بوده است. تحقیق دیگری که در ارتباط با بررسی پایان‌نامه‌های هنری است توسط شاه کرمی، کسائی و احمدی (۱۳۸۷) در ارتباط با تأثیر آموزش و پژوهش در تدوین پایان‌نامه‌های رشته پویانمایی در ایران است. محمدی (۱۳۹۴) پژوهشی را به منظور تحلیل موضوعی و روش‌شناسی پایان‌نامه‌های دوره کارشناسی ارشد رشته پژوهش هنر دانشگاه دولتی ایران انجام داده است. تعداد ۱۰۶۰ پایان‌نامه مورد ارزیابی

و بررسی قرار گرفت. و یافته‌های پژوهش حاکی از آن است بیش از ۹۵ درصد پایان‌نامه‌ها توصیفی بوده و تنها ۵ درصد توصیفی-تحلیلی هستند.

با توجه به بررسی‌های انجام شده و اطلاعات موجود در سایت پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک^۱) و پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی (اس آی دی^۲) از میان رشته‌های غیرهنری، رشته‌های علوم پزشکی (پزشکی عمومی، دندانپزشکی و پرستاری) بیشترین تحقیقات را در راستای بررسی پایان‌نامه، انجام داده‌اند.

به علت تحقیقات وسیعی که در این زمینه انجام شده تنها، تحقیقاتی که بیشترین نزدیکی را با مقاله حاضر دارند، ذکر می‌شوند. از این میان می‌توان به نتایج تحقیق اکرمی (۱۳۷۱) اشاره کرد که بر روی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری سه دانشگاه تهران، شیراز و علوم پزشکی انجام شد. در این پژوهش به بررسی پایان‌نامه‌ها از لحاظ کاربرد روش علمی تحقیق و رعایت فاکتورهای اصلی و مراحل تحقیق می‌پردازد. در جریان این پژوهش یکی از فرضیه‌هایی که مورد آزمایش قرار گرفته، آن بود که کمتر از ۵۰ درصد پایان‌نامه‌ها از روش علمی تحقیق استفاده نکرده‌اند و یافته‌ها حاکی از این بود تنها ۲۱ پایان‌نامه از ۲۱۴ پایان‌نامه دارای معیار یک تحقیق علمی بوده‌اند.

از تحقیقات صورت گرفته، می‌توان به تحقیق شریفی‌منش (۱۳۸۲) اشاره کرد که به مطالعه پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد دانشکده‌ی دانشگاه تهران پرداخته شده بود و نتایج بدست آمده حاکی از ضعف روشهای تحقیق و عدم رعایت استانداردهای ایزو بود. عابدینی‌نژاد (۱۳۸۹) در مطالعه‌ای به ارزیابی کیفیت پایان‌نامه‌های دفاع شده رشته‌های روانشناسی مقطع کارشناسی ارشد در دانشکده علامه طباطبایی براساس استانداردهای انجمن روانشناسی آمریکا در سال‌های (۱۳۸۸-۱۳۸۶) پرداخته است. این پژوهش بر روی ۳۰ پایان‌نامه صورت گرفته و نتایج حاکی از آن است که با توجه به میانگین نمرات کسب شده از ارزیابی پایان‌نامه‌ها در بین سه رشته روانشناسی عمومی و روانشناسی کودکان استثنایی و روانشناسی تربیتی بیشترین میزان رعایت استانداردهای روش شناختی انجمن روانشناسی آمریکا مربوط به پایان‌نامه‌های رشته روانشناسی کودکان استثنایی بوده است. ۸۲/۲ درصد از پایان‌نامه‌های مورد بررسی بر اساس استانداردهای انجمن روانشناسی آمریکا در سطح مطلوب و ۱۳/۸ درصد در سطح نسبتاً مطلوب قرار داشتند. در پژوهشی که بهی‌مهر در سال ۱۳۹۱ انجام داده و به بررسی با هدف شناخت چالش‌ها مشکلات در نگارش پایان‌نامه‌ها در مقطع کارشناسی ارشد رشته کتابداری از دیدگاه دانشجویان برای ارتقاء کیفی پایان‌نامه‌ها انجام داده است یافته‌ها و نتایج مطالعه نشان دادند که دانشجویان در بخش‌های مختلف پایان‌نامه شامل: انتخاب موضوع، پروپزال نویسی، هر یک از پنج فصل پایان‌نامه، نگارش متن پایان‌نامه، اخلاق پژوهش رضایت از استاد راهنما و مشاور دچار ضعف و مشکل هستند و دلایل مشکلات و موانع پایان‌نامه‌نویسی به ضعف‌های فردی دانشجوی، ضعف‌های آموزشی، ضعف‌های فرهنگی-اجتماعی و محدودیت‌ها و فقدان امکانات برمی‌گردد.

از میان پژوهش‌های خارجی می‌توان به تحقیق جامعی که در آمریکا در سال ۱۹۶۷ انجام گرفته است اشاره کرد. در این ارزیابی نشان داده شده است که مقالات آموزشی منتشر شده در سال ۱۹۶۲ دارای ضعف‌های اساسی هستند و کیفیت مقالات فوق در سطح پایینی ارزیابی شده، به طوریکه فقط ۷ درصد از مقالات ارزش انتشار در مجلات را داشته‌اند. در پی آن در سال (۱۹۷۵) وارد و همکاران به ارزیابی ۱۲۱ مقاله آموزشی منتشر شده در سه مجله علمی از نظر (ساختار تحقیق) پرداختند. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد تنها ۸ درصد مقالات تحقیقی قابل قبول برای انتشار بوده‌اند، ۳۱ درصد آنها نیاز به اصلاحات کم و ۳۴ درصد آنها نیاز به اصلاحات اساسی داشته‌اند و حدود ۲۷ درصد مقالات صلاحیت انتشار در نشریه‌ها را نداشتند.

۲- چارچوب نظری پژوهش

به دلیل نبود پژوهش توصیفی در ارتباط با پایان‌نامه‌های رشته‌های هنرهای تجسمی در این تحقیق به ارزشیابی مطلوبیت شاخص‌های ساختاری (چکیده، عنوان، مقدمه، فرضیه،...) و محتوایی (ارتباط پیشینه با موضوع و مسئله، ارتباط نتیجه‌گیری با

1 . <https://irandoc.ac.ir>

2 . <http://fa.journals.sid.ir/>

سوالات، رد یا قبول فرضیات و ارتباط آن با داده‌ها و ...) روش پژوهش علمی پرداخته شده است. این مطالعه با هدف بررسی شیوه نگارش پایان‌نامه‌های دانشجویان رشته هنرهای تجسمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی طراحی گردیده است و علاوه بر این مطالعه سعی شده به میزان کیفیت این پایان‌نامه‌ها با بهره‌گیری از شیوه ارزشیابی نقادانه^۱ نیز پرداخته شود. به همین منظور بعد از یافتن داده‌ها، مصاحبه‌هایی با دانشجویان فعال این دانشگاه طرح‌ریزی شد.

لازم به توضیح است که ارزشیابی نقادانه را می‌توان به عنوان فرآیندی در جهت مرور یک مطالعه به منظور یافتن اطلاعات با ارزش موجود در آن تعریف نمود. این شیوه نوین ارزشیابی که در سالهای پایینی هزاره گذشته مطرح گردید، بلافاصله جای خود را در تحقیقات وسیعی باز کرد؛ چنانچه امروزه سرفصلی مجزا به آموزش این مهارت در میان اغلب دانشکده‌ها حتی در دانشکده‌های علوم پزشکی اختصاص داده شده است. (کرمبای^۲، ۱۹۹۸)

۳- روش شناسی

پژوهش حاضر براساس هدف، بنیادی و برحسب نحوه گردآوری داده‌ها غیرآزمایشی و توصیفی تحلیلی و از نوع مقطعی انجام پذیرفته است. پایان‌نامه‌های دفاع شده قابل دسترسی مقطع کارشناسی ارشد رشته‌های هنرهای تجسمی (ارتباط تصویری، نقاشی، عکاسی) در دانشکده هنر و معماری واحد تهران مرکزی از ابتدای سال ۱۳۹۰ تا سال ۱۳۹۵ که از کتابخانه دانشکده هنر و معماری واحد تهران مرکزی تهیه و مورد ارزشیابی و بررسی قرار گرفت. تعداد نمونه‌های مورد بررسی ۱۲۰ پایان‌نامه بود. در فاصله این سالها ۱۳۴ پایان‌نامه دفاع شده بود و ۱۲۰ مورد از آنها در دسترس بود، اطلاعات از طریق فرم اطلاعاتی محقق ساخته انجام گرفت که برای انتخاب ابتدا لیست پایان‌نامه‌های دانشگاه در مقطع کارشناسی ارشد بر حسب رشته تهیه شد و سپس تعداد نمونه‌ها متناسب با تعداد پایان‌نامه‌های موجود در آن دانشگاه در مقطع کارشناسی ارشد به صورت تصادفی ساده از میان لیست پایان‌نامه‌ها انتخاب گردید. فیش برداری و خلاصه نویسی پایان‌نامه‌های دانشجویان رشته‌های هنرهای تجسمی به شیوه‌ی کتابخانه‌ای، مصاحبه حضوری و تلفنی با دانشجویان رشته‌های هنرهای تجسمی همچنین بررسی و تجزیه-تحلیل پایان‌نامه‌ها می‌باشد.

به منظور پاسخگویی به سئوالات پژوهش ابتدا با مراجعه به بخش پایان‌نامه‌های موجود در دانشکده هنر و معماری واحد تهران مرکزی ۱۲۰ پایان‌نامه که به عنوان جامعه آماری این پژوهش در نظر گرفته شده بودند مورد بررسی و تجزیه-تحلیل قرار گرفتند. برای هر پایان‌نامه یک فرم اطلاعاتی تعیین شد. برای جمع‌آوری اطلاعات از مقیاس ارزشیابی گزارش تحقیق استفاده شده است. این فرم ۲۴ مقیاس دارد که مربوط به محتوای پایان‌نامه، که شامل عنوان، هدف، ضرورت، تعاریف، تحقیقات قبلی، فرضیه‌ها، نمونه‌گیری، ابزار، تحلیل نتایج، بحث و نتیجه‌گیری و آیین نگارش است.

این مقیاس‌ها با توجه به ملاک‌ها و معیارهای موجود در منابع، از جمله کتاب حافظ‌نیا (۱۳۹۱) تحت عنوان «روش تحقیق در علوم انسانی» و غلامرضا خاکی (۱۳۷۸) با عنوان «روش تحقیق با رویکردی به پایان‌نامه نویسی» و همچنین آناهیتا مقبلی با عنوان «روش تحقیق به زبان ساده و کاربردی برای دانشجویان هنر» (۱۳۹۳) ارزشیابی و توسط محقق تنظیم شد و اعتبار وابسته به محتوای مقیاس بوسیله استاد راهنما و با استفاده از نظر متخصصان سنجش، اندازه‌گیری و مورد تایید قرار گرفته است و برای تعیین پایایی مقیاس ۱۲۰ پایان‌نامه مورد ارزشیابی قرار گرفت. ارزشیابی پایان‌نامه‌ها در تمام فصل‌ها از نظر محتوایی مورد بررسی قرار گرفته و در قالب درجه بندی سه‌گزینه‌ای لیکرت اطلاعات ثبت و گزارش شد؛ در سه سطح (۳۳-۰) ضعیف، (۶۶-۳۳) متوسط و (۱۰۰-۶۶) در سطح خوب قرار داده شد. برای تجزیه تحلیل داده‌های آماری این پژوهش از روش توصیفی^۳ تحلیلی استفاده شد. برای پاسخ به پرسش‌های پژوهش از روش‌های توصیفی تعیین درصد، توزیع فراوانی و رسم نمودار استفاده شده است. لازم به توضیح است کلیه عملیات تجزیه و تحلیل‌ها با استفاده از نرم افزار spss انجام خواهد شد. روش تجزیه تحلیل داده‌ها نیز تحلیل محتوا است.

¹ Critical appraisal

² Cormbie

۴- تحقیق و پژوهش هنری

تحقیق از نظر لغوی به معنای به حقیقت امری رسیدگی کردن، رسیدگی و باز جویی است (عمید، ۱۳۶۱، ۳۷۱) و در اصطلاح علمی تحقیق عبارت است از اعمال روشهای توأم با طرح و اندیشه که برای کشف حقیقت به کار می‌رود (خلیلی و دانشوری، ۱۳۷۸، ۱۱). به عبارتی دیگر تحقیق مجموعه اقداماتی است که به کمک مشاهدات در جهان ظاهری برای کشف قسمتی از مشخصات جهان حقیقی انجام می‌گیرد (خواجه نوری، ۱۳۷۴، ۱). به طور کلی هر تحقیقی از یک سری مشخصات کلی برخوردار است، بدان معنا که هر تحقیق درصدد حل یک مسئله به دلیل شناسایی و کشف یک نیاز بر مبنای یک سری مراحل مشخص می‌باشد. سیستماتیک و مرحله بودن انجام یک تحقیق، لزوم پیروی از یک قالب کلی برای جلوگیری از انحراف و حذف مراحل و دست یازی به اهداف تحقیق را ایجاب می‌نماید. یا به عبارتی در حین دانش افزایی، پیکره‌ای از اطلاعات گرد هم می‌آیند که انتخاب یک شیوه و روش کمک می‌کند تا بهتر بتوانیم دانش بیشتری را به پیکره بیافزاییم. از این رو هدف روش شناسی تحقیق، بهبود شیوه‌ها و معیارهایی است که برای مدیریت و هدایت یک تحقیق علمی مورد استفاده قرار گرفته است (ایکاف^۱، ۱۳۷۷، ۱۷).

یکی از مراحل بسیار مهم، تدوین پایان نامه‌های تحصیلی در مقاطع تحصیلات تکمیلی است که حداقل دارای سه ویژگی زیر است (عراقی، ۱۳۷۴، ۸۰):

- اولین تجربه در تحقیقات دانشگاهی (آکادمیک) به شمار می‌آید.
- دانشجو می‌تواند با یک نوع تلاش پژوهشی و جامعیت مورد نیاز در تحقیق آشنا شود و این مقدمه‌ای برای کار تحقیقی دوره‌ی دکترا باشد.
- می‌تواند دانشجو را دست کم در یک جنبه از موضوع حرفه‌ای یا آکادمیک ماهر سازد؛ می‌تواند به عنوان یک واحد مهم تحقیق پیشرفته مطرح باشد.

پایان نامه شامل ۵ فصل می‌باشد. در موارد خاص در برخی از رشته‌ها با نظر گروه مربوطه و موافقت شورای پژوهشی دانشگاه عنوان فصلهای پایان‌نامه می‌تواند تغییر کند فصل اول کلیات تحقیق است این فصل شامل بیان مسئله، ضرورت انجام تحقیق، هدف و فرضیه‌های پژوهش، تعریف متغیرها و پیش فرض‌های پژوهش و تعریف اصطلاحات است. فصل دوم شامل ادبیات پژوهش می‌باشد و مروری بر مطالعات به منظور دستیابی به جنبه‌های مختلف موضوع پژوهش است که برای محقق فرصتی فراهم می‌سازد تا درک کند در این زمینه چه کارهایی انجام شده و چه اطلاعاتی در این زمینه وجود دارد و او باید از کجا شروع کند و یا چه کاری و چگونه کار را انجام دهد. در فصل سوم مواد و روشها هستند این فصل متناسب با نوع رشته شامل روش پژوهش، جامعه پژوهش، محیط پژوهش، نمونه پژوهش، روش نمونه‌گیری، حجم نمونه و روش محاسبه آن مشخصات واحد پژوهش و معیارهای ورود و خروج مطالعه توضیح ابزار گردآوری اطلاعات و روایی و پایایی ابزار، روش گردآوری اطلاعات، روش تجزیه و تحلیل داده‌ها، محدودیتهای پژوهش و ملاحظات اخلاقی است. فصل چهارم شامل بیان نتایج حاصل از تحقیق است مطالب این بخش تنها بر اساس یافته‌های حاصل از پژوهش تنظیم می‌گردد و شامل اطلاعات نوشتاری، جداول و نمودارها می‌باشد. فصل پنجم شامل بحث، تفسیر، نتیجه‌گیری، جمع‌بندی و پیشنهادات است، قسمت اول بحث پاسخ به سئوالات پژوهش است سپس نتایج با یافته‌های دیگر محقق مقایسه می‌گردد و دلایل تفاوت ذکر می‌شود. (معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان، ۱۳۸۸، ۵).

آشنایی دانشجویان و استادان دانشگاه‌های هنری با مهارت‌های روش‌شناسانه و به‌کارگیری آنها امری اجتناب‌ناپذیر است. ضمن آنکه خود روش نیز همواره دستخوش پویایی و تغییر است و به تناسب پارادایم‌ها و رویکردهای موضوع‌های تحقیق، تغییر

^۱ . Ackoff

می‌کند. گاستون باشلار^۱ به نقل از گوته می‌گوید: «هر کس که در پژوهش پایداری دارد سرانجام دیر یا زود به جایی می‌رسد که روشش را تغییر می‌دهد» (نامور مطلق، ۱۳۸۶، ۵۹).

انعطاف پذیری روش و یا ترکیب روش‌ها چیزی است که امروزه ضرورت اقدام به آن در پژوهش‌های علوم انسانی و هنر محرز گشته است. بدیهی است که تحقیق در حوزه هنر، مستلزم استفاده از فنون و شیوه‌های خاصی است. از میان این شیوه‌ها می‌توان به مواردی چون مدل سازی، شبیه سازی، اسکیس، مدل‌های سه بعدی و ماکت‌ها، یادداشت مشاهدات، عکاسی، فیلم برداری، صدابرداری، آزمایش با مواد و مصالح، استفاده از استعاره و تشبیه و قیاس، استوری بردها و روایت‌های تصویری، نمایشگاه‌های هنری، ابزارهای چند رسانه‌ای اشاره نمود که بیان یافته‌ها و نتایج تحقیق را بسیار ملموس می‌سازند و شاید بتوان گفت از این جنبه حتی می‌توان به انجام و ارائه تحقیقات علمی نیز بسیار کمک نمایند (پرتوی، ۱۳۹۴، ۱۱).

بدیهی است که چند وجهی بودن ماهیت آثار هنری، امکان شناخت آن را در قالب‌های تک‌بعدی و تنگ نظرانه ناممکن می‌سازد و لذا بهره‌گیری از ترکیبی از راهبردهای کمی و کیفی، استفاده از شیوه‌های متنوع جمع‌آوری اطلاعات، و توجه به تأویل و تفسیر داده‌ها و سعی در نیل به تفاهم بین ذهنی^۲ (اشتراک بینالادهان) جهت اعتبار بخشی به یافته‌ها به عنوان مختصات و پیش نیازهای تحقیق در حوزه بهتر نباید مورد غفلت واقع شود. البته نباید فراموش کرد که «انعطاف‌پذیری به معنای عدم تأکید بیش از اندازه بر روش و تمرکز بر محتوا و سعی در ایجاد موازنه بین توصیف و تفسیر پدیده مورد بررسی» (پرتوی، ۱۳۸۶، ۱۸) از ویژگی‌هایی هستند که رنگ و بوی خاصی به تحقیقات هنری می‌بخشند. بر اساس بررسی انجام شده توسط داگلاس، اسکاوگری، می‌توان سه نوع متفاوت پژوهش هنری را تشخیص داد (Douglas et al 2000):

- پژوهش شخصی^۳
- پژوهش مبتنی بر نقد
- پژوهش رسمی / آکادمیک

پژوهش شخصی: پژوهش شخصی بیشتر بر ارائه بصری یا دیداری متکی است تا بر متن نوشتاری و مشابه اقدامات پژوهش و توسعه^۴ معمولاً نتایج فرآیند پژوهش انتشار نمی‌یابد، اما گاه در اثر یا پروژه‌ی نهایی مشهود است و در صورت انتشار اثر، مخاطب شامل دیگر هنرمندان و افراد زیربط (علاوه بر خود هنرمند) خواهند بود. این نوع بررسی غالباً توسط منتقدان، تاریخ‌نویسان و نظریه پردازان صورت می‌گیرد، از این روی اثر این نوع تحقیق (به عنوان یک ایده یا دانش نوین) منوط به میزان توجه و توانایی افراد یادشده خواهد بود. بدیهی است که هر چه از پژوهش شخصی (در خلال خلق اثر هنری) به سمت پژوهش - های رسمی و آکادمیک برویم، جنبه‌های روش‌شناختی آن و ضرورت تبعیت از استانداردهای شناخته شده تحقیق بیشتر می‌شود.

پژوهش مبتنی بر نقد: این نوع پژوهش نیز همچون «پژوهش شخصی» در نمونه‌های افرادی (آثار هنری) تجسم می‌یابد و در جمع‌های تخصصی عمدتاً در قالب پنل‌های بحث و گفتگو (هنرمندان، منتقدان و ...) مورد بحث قرار می‌گیرد و در واقع به نوعی، بازتاب دهنده‌ی «پژوهش شخصی» است. البته پژوهش نقادانه به این حوزه از نقد منحصر نمی‌ماند و تحقیقات رسمی و آکادمیک را نیز در بر می‌گیرد.

1 . Gaston Bachelar
2 . Intersubjectivity
3 . Personal research
4 . Research & Development

تحقیق رسمی / آکادمیک^۱: بدیهی است که هر چه از پژوهش شخصی (در خلال اثر هنری) به سمت پژوهش رسمی و آکادمیک برویم، جنبه‌های روش شناختی آن و ضرورت تبعیت از استانداردهای شناخته شده تحقیق بیشتر می‌شود البته نباید فراموش کرد که «انعطاف پذیری به معنای عدم تأکید بیش از اندازه بر روش و تمرکز بر محتوا و سعی در ایجاد موازنه بین توصیف و تفسیر پدیده مورد بررسی» (پرتوی، ۱۳۸۶، ۱۸) |

ز ویژگی‌هایی هستند که رنگ و بوی خاصی به تحقیقات هنری می‌بخشند. زمینه اصلی این نوع تحقیق، محیط دانشگاهی است و در واقع پاسخی است به تغییرات فرهنگی که حرفه، عمل و روشهای آموزش و تربیت دانشجویان را تحت تأثیر قرار می‌دهد و طبعاً باید در برگزیده روشهایی باشد که به مثابه یک زبان مشترک و آکادمیک (عام) در جامعه دانشگاهی پذیرفته شده و معتبر باشد؛ به گونه‌ای که بتواند ضمن مشارکت در بسط بدنه دانش مربوطه، موجب ارتقای حرفه و رشته نیز گردد و از توان بر انگیختن مباحثه‌های جدید در حوزه‌ها و رشته‌های گوناگون بر خوردار باشد. پژوهش فرایند جستجو و قابل حصول و منضبط است. فرایندی که در اینجا تشریح می‌کنیم اساساً عام است و باید آن را با رشته و حوزه مطالعه خود تطبیق دهید. اکنون آنچه که تأکید بر آن است دیدن و بیان کردن است و یا به عبارتی اندیشه‌هایی درباره هنر تحقیق هنری کوششی است برای کمک به دیگران تا آنچه را شما قادر به دیدنش بوده‌اید آنها نیز بتوانند ببینند اما دست یافتن به برداشتی پرمایه و سپس انتقال آن به دیگران، مستلزم آن است تا ابتدا نسبت به خود موضوع شناخت نسبی پیدا کرده، برای تبدیل کردن برداشته‌ها به صورت کلمات، اندکی مهارت و توانایی نیز کسب کنیم (بارنت، ۱۳۹۳، ۱۰).

۵- یافته‌های پژوهش

طبق جدول (۱) میزان کای دو بدست آمده حاصل از مقایسه فراوانی‌های رشته‌های تحصیلی در پنج سال متوالی برابر با ۲۲/۷۱ می‌باشد که این میزان به لحاظ آماری معنادار می‌باشد ($P\text{-Value} < 0/01$). بنابراین در طول سالهای ۹۱-۹۲ و ۹۲-۹۳ و ۹۳-۹۴ رشته نقاشی بیشترین فراوانی را بخود اختصاص داده است. ارتباط تصویری نیز در طول سالهای ۹۲-۹۳ و ۹۳-۹۴ مطلوب بوده است.

جدول شماره ۱- نتایج آزمون کای دو برای مقایسه فراوانی رشته‌های تحصیلی برحسب سالهای مورد مطالعه

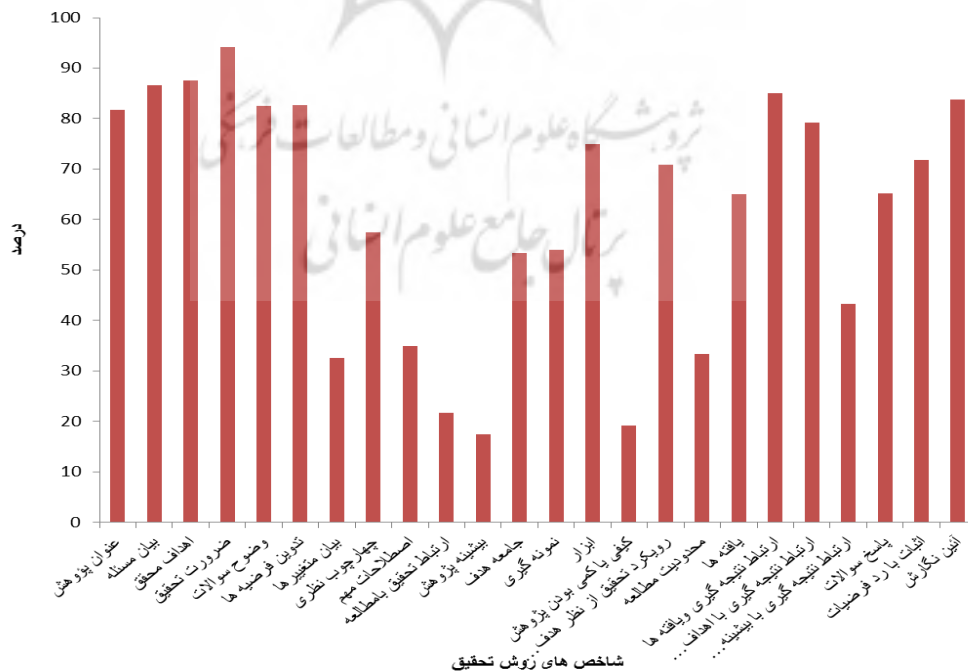
p	X ²	سالهای مورد مطالعه					آماره‌ها	شاخصها	متغیر
		۹۴-۹۵	۹۳-۹۴	۹۲-۹۳	۹۱-۹۲	۹۰-۹۱			
۰/۰۱	۱۷/۲۱	۹۴-۹۵	۹۳-۹۴	۹۲-۹۳	۹۱-۹۲	۹۰-۹۱	فراوانی مشاهده شده فراوانی موردانتظار درصد	نقاشی	رشته‌های تخصصی
		۱۰	۹	۷	۱۵	۱۲			
		۷/۱	۱۴/۱	۱۲/۸	۱۰/۲	۸/۸			
		۶۲/۵	۲۸/۱	۲۴/۱	۶۵/۲	۶۰	فراوانی مشاهده شده فراوانی موردانتظار درصد	عکاسی	
		۳	۲	۷	۲	۲			
		۲/۱	۴/۳	۳/۹	۳/۱	۲/۷			
		۱۸/۸	۶/۲	۲۴/۱	۸/۷	۱۰	فراوانی مشاهده شده فراوانی موردانتظار درصد	ارتباط تصویری	
		۳	۲۱	۱۵	۶	۶			
		۶/۸	۳۱/۶	۱۲/۳	۹/۸	۸/۵			
		۱۸/۸	۶۵/۶	۵۱/۷	۲۶/۱	۳۰	فراوانی مشاهده شده فراوانی موردانتظار درصد	کل	
		۱۶	۳۲	۲۹	۲۳	۲۰			
		۱۶	۳۲	۲۹	۲۳	۲۰			
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰					

^۱ . Formal research

جدول شماره ۲- بررسی پایان‌نامه‌ها بر اساس تطابق با اصول پژوهش (منبع: نگارنده)

شاخص‌های روش تحقیق	فراوانی	درصد	شاخص‌های روش تحقیق	فراوانی	درصد
عنوان پژوهش	۹۸	۸۱/۶۶	نمونه‌گیری	۴۸	۵۳/۹۳
بیان مسئله	۱۰۴	۸۶/۶۶	ابزار	۹۰	۷۵
اهداف محقق	۱۰۵	۸۷/۵	کیفی یا کمی بودن پژوهش	۲۳	۱۹/۱۶
ضرورت تحقیق	۱۱۳	۹۴/۱۶	رویکرد تحقیق از نظر هدف و پژوهش	۸۵	۷۰/۸۳
وضوح سئوالات	۹۴	۸۲/۴۵	محدودیت‌های مطالعه	۴۰	۳۳/۳۳
تدوین فرضیه‌ها	۴۳	۸۲/۶۹	یافته‌ها	۷۸	۶۵
بیان متغیرها	۳۹	۳۲/۵	ارتباط نتیجه‌گیری و یافته‌ها	۱۰۲	۸۵
چهارچوب نظری	۶۹	۵۷/۵	ارتباط نتیجه‌گیری با اهداف پژوهش	۹۵	۷۹/۱۶
اصطلاحات مهم	۴۲	۳۵	ارتباط نتیجه‌گیری با پیشینه پژوهش	۵۲	۴۳/۳۳
ارتباط تحقیق با مطالعه	۲۶	۲۱/۶۶	پاسخ سئوالات	۷۷	۶۵/۲۵
پیشینه پژوهش	۲۱	۱۷/۵	اثبات یا رد فرضیات	۸۴	۷۱/۸۵
جامعه هدف	۶۴	۵۳/۳۳	آیین نگارش	۱۰۳	۸۳/۸۵

نتایج حاصل از بررسی این بخش از پژوهش نشان می‌دهد که بر اساس مقیاس سه گزینه‌ای لیکرت ضرورت تحقیق (۹۴/۱۶٪)، بیان مسئله (۸۶/۶۶٪)، آیین نگارش (۸۳/۸۵٪)، تدوین فرضیه‌ها (۸۲/۶۹٪)، وضوح سئوالات (۸۲/۴۵٪)، عنوان پژوهش (۸۱/۶۶٪)، ارتباط نتیجه‌گیری با اهداف پژوهش (۷۹/۱۶٪)، اثبات یا رد فرضیات (۷۱/۸۵٪) و رویکرد تحقیق از نظر هدف و پژوهش (۷۰/۸۳٪) در مرتبه خوب می‌باشند و معیارهای پاسخ به سئوالات (۶۵/۲۵٪)، یافته‌ها (۶۵٪)، چهارچوب نظری (۵۷/۵٪)، نمونه‌گیری (۵۳/۳۳٪)، جامعه‌هدف (۵۳/۳۳٪)، ارتباط نتیجه‌گیری با پیشینه پژوهش (۴۳/۳۳٪)، اصطلاحات مهم (۳۵٪) و محدودیت‌های مطالعه (۳۳/۳۳٪) در رده متوسط قرار گرفته و بقیه شاخص‌ها در مرتبه ضعیف می‌باشند.

نمودار شماره ۱- بررسی پایان‌نامه‌ها بر اساس تطابق با اصول پژوهش

همانگونه که در نمودار شماره ۱ مشاهده می‌شود ضرورت تحقیق، بیان مسئله، آیین نگارش، تدوین فرضیه‌ها، وضوح سئوالات و عنوان پژوهش مطلوب‌ترین سطح را به خود اختصاص داده‌اند.

۵-۱- مصاحبه

بررسی چالش‌ها و مشکلات روش تحقیق در این قسمت هدف بحث است. اوج دوره‌ی کارشناسی ارشد انجام پایان‌نامه از زمان تأیید پروپزال و تا ثبت آن در نمایه ایران. داک و دانش‌آموختگی شان را شامل می‌شود و این فرایند از مهمترین فرایندهای مورد بررسی دانشگاه نیز هست. اطلاعات این قسمت از پژوهش از طریق مصاحبه‌های غیر رسمی، و مصاحبه با هدایت کلیات از دانش جمع آوری شد. جامعه آماری در این مصاحبه ۸ نفر از دانشجویان کارشناسی رشته هنر در واحد تهران مرکزی می‌باشند و از شرایط عمومی آنها این است که با مسئله مورد بحث درگیر باشند و دارای انگیزه برای شرکت در فرآیند مصاحبه‌ی باز باشند و احساس کنند که این اطلاعات برای خود آنها نیز ارزشمند خواهد بود و از شرایط تخصصی آنها تحصیل در رشته‌ی هنر و به جهت انجام پایان‌نامه هنوز فارغ‌التحصیل نشده‌اند. در تحقیق حاضر در این قسمت، داده‌های مورد نیاز در مورد شناسایی چالش‌ها و مشکلات در امر روش تحقیق و پایان‌نامه نویسی از مصاحبه‌ی باز و نیمه ساختار یافته استفاده شده است و سپس با همپوشانی عوامل تکراری مهمترین عوامل شناسایی شدند. بارزترین اثرات نامطلوب بر اساس بیشترین فراوانی در مصاحبه با پژوهشگران و به نمایندگی از هر دسته انتخاب شد. پس از همپوشانی عوامل تکراری فهرست نهایی اثرات نامطلوب در جدول ۳ شناسایی و از این میان اثرات نامطلوب بر اساس بیشترین فراوانی ارائه گردید.

جدول شماره ۳ - فهرست اثرات نامطلوب همپوشانی شده در انجام روش تحقیق در پایان‌نامه‌ها (منبع: نگارنده)

موضوع	آگاه‌سازی از ترم اول برای انتخاب عنوان توسط اساتید عدم اشراف استاد راهنما با عنوان پایان‌نامه
امکانات	عدم همکاری مناسب در بخش‌های اداری، موزه‌ها و... عدم همکاری پرسنل کتابخانه‌ها مخصوصاً در دانشگاه‌ها مهیا نکردن شرایط برای شرکت در جلسات دفاع کمبود منابع و در دسترس نبودن پایان‌نامه‌ها
اساتید/دانشجو	ارتباط موضوع با تخصص استاد راهنما عدم راهنمایی کامل و هدفمند اساتید در خصوص انتخاب موضوع بی‌اعتنایی اساتید
درس روش تحقیق	تدریس درس روش تحقیق توسط اساتیدی که مهارت کافی ندارند کارایی نامناسب اساتید در تدریس درس روش تحقیق کم بودن واحد درس روش تحقیق
زمان	کوتاهی زمان از وقتیکه پروپزال تأیید می‌شود تا زمان دفاع

از دسته مربوط به موضوع، عدم اشراف استاد راهنما به عنوان پایان‌نامه، مهمترین اثر نامطلوب و در دسته دوم کمبود منابع دسترسی نداشتن دانشجویان به پایان‌نامه‌ها و عدم همکاری سازمانها در بخش‌های موزه و ... از مهمترین اثرات نامطلوب

معرفی گردیده است. هنگامیکه امکانات در اختیار دانشجو نباشد بیشترین زمان و انرژی صرف خواهد شد و دانشجویان به خواسته‌هایشان دست نمی‌یابند و همچنین در دسترس نبودن پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد نیز می‌تواند دلیل مهمی برای پایین آمدن کیفیت پایان‌نامه‌ها باشد. در دسته سوم اثر نامطلوب مشترک حوزه‌ی مربوط به اساتید و دانشجو، ارتباط موضوع با تخصص استاد راهنما و افزون بر آن بی‌اعتنایی اساتید نسبت به دانشجو معرفی شد. در دسته چهارم جدول ۳ تدریس درس روش تحقیق است که تدریس روش تحقیق توسط اساتیدی که مهارت ندارند از اصلی‌ترین اثرات نامطلوب در این گروه در روند تحقیقات می‌باشد. و در دسته آخر این جدول به زمان اشاره دارد که این مدت زمان برای انجام چنین پژوهشی که از اهمیت بسیاری برخوردار است کوتاه می‌باشد و کوتاهی زمان موجب از بین رفتن تمرکز در پژوهشگر و از دقت در انجام پژوهش کاسته می‌شود.

جدول ۴ - بررسی اثرات نامطلوب همپوشانی شده در انجام روش تحقیق در پایان‌نامه‌ها بر اساس فراوانی (منبع: نگارنده)

فراوانی	فهرست اثرات نامطلوب همپوشانی شده در انجام روش تحقیق در پایان‌نامه‌ها
۶	موضوع
۱۱	امکانات
۹	اساتید/دانشجو
۸	شیوه تدریس درس روش تحقیق
۶	زمان

بر طبق جدول شماره ۴ بخش اعظم اثرات نامطلوب بر روند انجام پژوهشها امکانات می‌باشد و سپس به ترتیب اساتید/دانشجو، شیوه‌ی تدریس درس روش تحقیق و در نهایت عنوان و زمان قرار دارند.

۶- بحث و نتیجه گیری

یافته‌های مربوط به بخش مقدماتی پایان‌نامه گویای آن است که در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد، که در ۲۴ معیار ارزشیابی شدند ضرورت تحقیق، بیان مسئله، آیین نگارش، تدوین فرضیه‌ها، وضوح سئوالات، عنوان پژوهش، ارتباط نتیجه‌گیری با اهداف پژوهش، اثبات یا رد فرضیات و رویکرد تحقیق از نظر هدف و پژوهش در مرتبه خوب قرار دارند. به نظر می‌رسد علت بهتر بودن شاخص‌های ضرورت تحقیق، بیان مسئله، تدوین فرضیه‌ها و . . . آن باشد که این بخش‌ها مورد توجه بیشتر استاد راهنما قرار می‌گیرد و اشکالات آن به حداقل می‌رسد؛ بنابر این تدوین آن با دقت بیشتری انجام می‌گیرد. از نظر تدوین فرضیه‌ها یافته‌های این پژوهش با یافته‌های پژوهش منصوریان و دیگران (۱۳۹۳)، فلاح زاده و دیگران (۱۳۸۷) و نوحی و دیگران (۱۳۸۹) همسو می‌باشد.

در مطالعه حاضر چهارچوب نظری، اصطلاحات مهم، جامعه هدف، نمونه‌گیری، محدودیت‌های مطالعه، یافته‌ها، ارتباط نتیجه‌گیری با پیشینه پژوهش، بیان متغیرها و پاسخ به سئوالات در رده‌ی متوسط قرار دارند. چنانچه گفته شد شاخص‌هایی چون جامعه هدف، نمونه‌گیری و یافته‌ها در این تحقیق در سطح متوسط قرار دارند و از آنجا که یکی از مهمترین معیارهای هر تحقیق روش شناسی پژوهش می‌باشد و نتایج هر تحقیق بر روش اجرای آن استوار است ضعف در چنین معیارهایی می‌تواند یکی از دلایلی باشد که نتوان به نتایج آن اعتماد کرد و همچنین ضعف در اجرای آنها علتی برای جلوگیری از تبدیل آنها به مقالات علمی قابل چاپ می‌شود از آنجا که تعداد مقالات ارائه شده از سوی دانشگاه یکی از عوامل در طرح رتبه‌بندی آنها می‌باشد باید به آن اهتمام ورزید. و در این مطالعه حجم نمونه به لحاظ مقایسه با یافته‌های فتح آبادی (۱۳۸۹) و کیامنش (۱۳۸۹) که در یافته‌های خود به نامشخص بودن حجم نمونه اشاره کرده‌اند یک نتیجه واحد را نشان می‌دهند؛ هوشیارفرد و

دیگران (۱۳۸۸)، شهبازی و دیگران (۱۳۸۹) نیز در توجیه نداشتن حجم نمونه و منصوریان و دیگران نیز در بخش تحلیل یافته‌ها با تحقیق حاضر در یک راستا قرار دارند.

از داده‌های مطالعه می‌توان معیارها و شاخص‌هایی که دچار ضعف و مشکل بیشتری هستند را استخراج کرد در تحقیق حاضر معیارهایی چون پیشینه پژوهش، کیفی یا کمی بودن پژوهش و ارتباط تحقیق با مطالعات قبلی در مرتبه ضعیف قرار دارند. داده‌ها حاکی بر آن است در روند این مراحل دانشجویان دچار ضعف چشمگیری هستند. مورد تأکید قرار نرفتن این معیارها از طرف استادان راهنما، مشاور و داور، یا آشنا نشدن دانشجویان با ضرورت انجام این مطالب شاید دلیلی برای این بی‌توجهی باشد کلاس درس روش تحقیق پیشرفته می‌تواند برای آشنا کردن دانشجویان با این ملاک‌ها موثر باشد. یافته‌های گویای آن است که در تعدادی از پایان‌نامه‌ها مواردی از قلم افتاده است که از جمله می‌توان به محدودیت‌های پژوهش، پیشینه پژوهش، تعاریف اصطلاحات و ... اشاره کرد. از این میان می‌توان نتیجه‌گیری کرد که دانشجویان در انجام فصل دوم پایان‌نامه‌ها دچار ضعف هستند زیرا بیشتر معیارهای فصل دوم از نظر ارزشیابی در سطح پایینی قرار گرفته‌اند. از داده‌ها می‌توان این نتیجه را حاصل کرد که پایان‌نامه‌های دانشجویان رشته‌های ارتباط تصویری و نقاشی و عکاسی در امر انجام مراحل مثل عنوان پژوهش، مسئله‌یابی، فرضیه‌ها و اثبات آنها، سئوالات و پاسخ به آنها در نتیجه‌گیری، رویکرد تحقیق، ضرورت و اهمیت پژوهش و جمله بندی‌ها دارای نقاط قوت هستند و در این مراحل دچار ضعف چندانی نیستند. در این زمینه در پژوهش کوهبومی که در پایان‌نامه‌های دکترای عمومی پزشکی در سال ۱۳۸۵ انجام گرفته مشخص گردیده از مطالعاتی که بر روی ۹۱ پایان‌نامه انجام گرفته «عنوان» امتیاز بسیار خوب را داراست و در پژوهش حاضر نیز بر اساس داده‌های جدول معیارهایی همانند عنوان پژوهش در سطح خوب ارزیابی شده است و نتیجه واحدی را نشان می‌دهند و «یافته‌ها» در پژوهش کوهبومی در رتبه خوب ارزشیابی قرار گرفته ولیکن در پژوهش حاضر در مرتبه متوسط قرار گرفته است. در مجموع، یافته‌های تحلیلی در جدول ۲ نشان دادند سیر تحول پایان‌نامه‌ها در سطح متوسط ارزشیابی شدند و این مطالعه با پژوهشی منصوریان و دیگران (۱۳۹۳) در پایان‌نامه‌ای تحت عنوان «ارزیابی کیفیت پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی به منظور ارتقاء کیفیت یادگیری دانشگاهی» که بر روی ۵۷ پایان‌نامه به سه روش سرشماری و در هفده شاخص و هفت بخش که شامل مدخل، کلیات، ادبیات، روش، یافته‌ها، نتیجه‌گیری و منابع مورد ارزیابی قرار گرفتند و نتیجه‌گیری کلی نشان داد که پایان‌نامه‌ها در وضعیت نسبتاً مطلوب قرار دارند هم راستا می‌باشند. چنین به نظر می‌رسد اگر پایان‌نامه‌های دانشگاه‌ها هر چند سال یکبار از نظر نقاط قوت و ضعف، رعایت استانداردها و اصول نگارش علمی بررسی شود و جهت تقویت نقاط و رفع موانع اقدامات لازم صورت گیرد عملکرد دانشجویان را بهبود می‌بخشد. نتایج بدست آمده از تحلیلهای مصاحبه بر اساس داده‌های جدول شماره ۳ و ۴ نشان داد پنج دسته از عوامل که شامل (موضوع، امکانات اساتید / دانشجو، شیوه تدریس درس روش تحقیق و زمان) در روند کیفیت پایان‌نامه‌ها موثر بوده‌اند که به ترتیب اثر گذاری شامل: امکانات، اساتید / دانشجو، شیوه تدریس درس روش تحقیق، موضوع و زمان می‌باشد. بررسی‌های انجام شده در فرایند مصاحبه‌ها حاکی از آن است که از مهمترین و اساسی ترین مشکلات دانشجویان که در روند انجام پژوهش تأثیر بیشتری داشتند دسته امکانات را می‌توان نام برد که از جمله می‌توان به کمبود منابع و عدم دسترسی به پایان‌نامه‌ها در انجام پژوهش‌ها و ... اشاره نمود و در مرحله‌ی بعدی ارتباط موضوع با تخصص استاد راهنما می‌باشد. از آنچه در بحث و نتیجه‌گیری حاصل شد می‌توان به مشکل اساسی دانشجویان در امر روش تحقیق در باب مسئله‌ی چگونه نوشتن پی‌برد؛ و از جمله از مهمترین دلایل مشکلات و موانع پایان‌نامه‌نویسی دانشجویان می‌توان به ضعف‌های آموزشی، و محدودیت‌ها و فقدان امکانات اشاره داشت.

یافته‌ها و نتایج مطالعه نشان دادند که دانشجویان در بخش‌های مختلف هر یک از پنج فصل پایان‌نامه دچار ضعف و مشکل هستند و از آن جهت در پژوهشی که بهی مهر در سال ۱۳۹۱ انجام داده نیز یافته‌ها و نتایج مطالعه نشان دادند که دانشجویان در بخش‌های مختلف پایان‌نامه دچار ضعف و مشکل هستند که نتایج با پژوهش حاضر نتیجه واحدی را نشان می‌دهد. با بدست آوردن ایده‌هایی درباره آثار هنری و نیز شیوه‌های برخورد با هنر می‌توان مهارت کافی برای نگارش صحیح را بدست آورد که خود مستلزم مطالعاتی ازجمله: نگارش درباره هنر و تجزیه تحلیل آثار هنری می‌باشد که برای آموختن آنها نیاز

به مطالعات وسیعتری است و با مطالعه مقالات و ... می توان از مباحث و پرسشهای مطرح شده درباره مسائلی که دیگران درباره هنر بیان می کنند و نحوه مطرح کردن آنها در نوشته هایشان آشنا شوند و این امر مستلزم زمان می باشد.

منابع

- ۱- اکرمی، روح انگیز (۱۳۷۱)، «ارزیابی پایان نامه های کارشناسی ارشد کتابداری از نظر کاربرد روشهای تحقیق در آنها (۱۳۵۵-۱۳۷۵)»، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته کتاب داری و اطلاع رسانی، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی
- ۲- ایکاف، راسل، ال (۱۳۷۷)، «روش علمی بهینه سازی تصمیمات در بهینه سازی کاربردی»، مترجم منصور شریفی کلویی، تهران: انتشارات آروین
- ۳- بارت، سیلوان (۱۳۹۳)، «راهنمای تحقیق و نگارش در هنر»، مترجم بتی آواکیان، چاپ سوم، قم: انتشارات گلها
- ۴- بهی مهر، سارا (۱۳۹۱)، «شناسایی چالشها و مشکلات در فرایند تدوین پایان نامه های کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی از دیدگاه دانشجویان کتابداری»، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته کتابداری و اطلاع رسانی، دانشگاه خوارزمی
- ۵- پرتوی، پروین (۱۳۹۴)، «از آفرینش اثر هنری تا آموزش و نقد»، نامه های هنرهای تجسمی و کاربردی
- ۶- پرتوی، پروی (۱۳۸۸)، «تحقیق کیفی در مطالعات هنری با تاکید بر شیوه های گردآوری داده ها»، تحلیل محتوا و تجزیه تحلیل تطبیقی، پژوهشنامه فرهنگستان هنر
- ۷- تیموری، شراره (۱۳۹۲)، «تبیین و بررسی شاخص های روش های تحقیق کاربردی در طراحی صنعتی»، نشریه هنرهای زیبا، دوره ۱۸، شماره ۴، صص ۶۷-۷۴
- ۸- دلاور، علی (۱۳۹۵)، «مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی»، تهران: انتشارات رشد
- ۹- دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسکان «حوزه معاونت پژوهشی»، (۱۳۸۸)
- ۱۰- عابدینی نژاد، معصومه (۱۳۸۹)، «ارزیابی کیفیت پایان نامه های کارشناسی ارشد رشته روانشناسی دانشگاه علامه طباطبایی بر اساس استانداردهای انجمن روانشناسی آمریکا، پایان نامه کارشناسی ارشد»، رشته سنجش و اندازه گیری (روان سنجی)، دانشگاه علامه طباطبایی
- ۱۱- حسینی راد، عبدالمجید، (۱۳۸۶)، «مبانی هنرهای تجسمی»، چاپ نهم، تهران: انتشارات مدرسه
- ۱۲- حافظ نیا، محمد رضا (۱۳۹۱)، «مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی»، چاپ هجدهم، تهران: انتشارات گلها
- ۱۳- خاکی، غلامرضا (۱۳۷۸)، «روش تحقیق با رویکردی به پایان نامه نویسی»، مرکز تحقیقات علمی کشور
- ۱۴- خلیلی و دانشوری، ابراهیم (۱۳۷۸)، «روش تحقیق و کاربرد آن در مدیریت»، چاپ اول، تهران: انتشارات آروین
- ۱۵- خواجه نوری، عباسقلی (۱۳۷۴)، «روش تحقیق»، چاپ اول، تهران: انتشارات دانشگاه تهران
- ۱۶- عمید، حسن (۱۳۶۱)، «فرهنگ فارسی عمید»، چاپ بیست و یکم، تهران: انتشارات امیر کبیر
- ۱۷- فدایی عراقی، غلامرضا (۱۳۷۴)، «تحلیلی بر روشهای تهیه پایان نامه های دوره کارشناسی ارشد و دکترا»، فصلنامه پژوهشی و برنامه ریزی آموزش عالی
- ۱۸- کوه بومی ژاله، عزیزی فریدون، ولایی ناصر، رضایی منصور، مهربان بهمن و کهریزی مهوش (۱۳۸۵)، «وضعیت شاخص های روش تحقیق در پایان نامه های دکترای عمومی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه (۸۴-۱۳۶۷)»، فصلنامه علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه سال دهم، شماره ۲، صص ۱۷۷-۱۸۶
- ۱۹- گری کرول، ملیینز جولین (۱۳۹۵)، «روش تحقیق در هنر و طراحی»، ترجمه طاهره رضازاده، چاپ اول، تهران: انتشارات شادرنگ
- ۲۰- محمدی، محمدامین (۱۳۹۴)، «تحلیل موضوعی و روش شناسی پایان نامه های مقطع کارشناسی ارشد پژوهش هنر (دانشگاه های دولتی ایران)»، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته هنر، موسسه آموزش عالی غیر دولتی- غیر انتفاعی دانشگاه علم و هنر یزد
- ۲۱- مقبلی آناهیتا، پردیس بهمنی (۱۳۹۳)، «روش تحقیق به زبان ساده و کاربردی ویژه دانشجویان هنر»، چاپ اول، تهران: انتشارات فخرآکیا

۲۲- نامور مطلق، بهمن (۱۳۸۶)، «بنیانگذار نقد تخیلی»، پژوهشنامه فرهنگستان هنر، شماره ۳، صص ۵۷-۷۲
۲۳- هوشیارفرد امیرارسلان، لاسمی اسحاق (۱۳۸۸)، «بررسی میزان صحت اصول نگارش روش تحقیق و نحوه اجرای آن در پایان نامه‌های واحد دندانپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی»، فصلنامه تحقیق در علوم دندانپزشکی دوره ششم، شماره ۴، صص ۱۵-۲۳

- 24- Douglas, A; K. Scopa & C. Gray (2000) Research Through Practice: Positioning the Practitioner as Researcher Working papers in Art and Design, Retrieved from URL:
- 25- Gray. C & Malins. J. (2004) Visualizing Research: A Guide to the Research Process in Art and Design England: Ashgate Publishing Limited
- 26- Janesick, Valerie J. (1994) The Dance of Qualitative Research Design: Metaphor, Methodology and Meaning in Norman K Denzine & Yvonna S. Lincoln (Eds). Handbook of Qualitative Research California: Sage.

Abstract

Since the researches are not enough at art methodology at art methodology field.

This research is followed the study of the qualification methodology in M.A thesis of visual arts majors at Islamic Azad University. To reach this aim, the degree analyzing of articles is chosen and all the M.S these is in visual relations, paintings and photographic field during the years 1390 to 1395 are being studied which 134 thesis were defended and 120 were available and studied. Information was made through the realized data form. data analysis was performed using spss software.

Descriptive & analysis finding showed that the necessity of researches problem expression attending to the punctuations and grammatical parts Theories codifications research objective the questions clarifications the title of research the result of relationship with research goals ° prove or rejection hypotheses research approach in terms of purpose and research are placed in the good degree and the answering qualifications to the important questions findings theoretical framework ° sampling the aim of research and the conclusion according to the previous research the lingua and the study limitations are placed in the medium degree and other factors are placed in the bad and weak degree. In summary, analytical findings indicate that most theses have a moderate quality but in some cases, theses are faced with a major weakness, including in the writing of the background and the theoretical framework that in most theses this section does not exist or not correctly.

Keywords: research methodology, Azad university, visual arts, thesis

